

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1900.

Första Kammaren.

N:o 15.

Lördagen den 3 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Crusebjörn* aflemnade Kongl. Maj:ts nedan-nämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående pensioner å allmänna indragningsstaten för två af tjenstepersonalen vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm;

2:o) angående pension å allmänna indragningsstaten åt förre arbetaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad August Johansson;

3:o) angående pension å allmänna indragningsstaten åt regementsveterinären vid lifregementets dragoner C. E. Edlings enka;

4:o) angående gevärshandtverkaren C. H. Blomstrands pensionsrätt;

5:o) angående beviljande af anslag för en hamnanläggning vid Hanö fiskeläge i Mjellby socken af Blekinge län;

6:o) angående inköp af mark för nya bangårdsanordningar i Stockholm; och

7:o) angående anvisande af medel till hydrografisk-biologiska undersökningar af de Sverige omgifvande hafven.

Justerades protokollet för den 24 sistlidne februari.

Upplästes och godkändes sammansatta stats- och banko-utskottets förslag till Riksdagens skrivelser:

n:o 12, till fullmäktige i riksbanken, angående understöd till aflidne arbetsförmannen C. F. Björklunds minderåriga barn;

n:o 13, till fullmäktige i riksgäldskontoret, i samma ämne;

n:o 14, till fullmäktige i riksbanken, i anledning af verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgälds-

kontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus; och

n:o 15, till fullmäktige i riksgäldskontoret, angående nämnda granskning.

Anmäldes och bordlades bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 10, i anledning af väckt motion om viss ändring i förordningen angående stämpelafgiften i fråga om lagfartsprotokoll och lagfartsbevis;

n:o 11, i anledning af väckta motioner om vissa ändringar i stämpelförordningen i fråga om s. k. fromma stiftelser;

n:o 12, i anledning af väckt motion om ändrade bestämmelser i fråga om arfsskatts uttagande från fideikommitterad egendom;

n:o 13, i anledning af väckta motioner angående ändrade bestämmelser i fråga om stämpelbeläggning af vaxel;

n:o 14, i anledning af väckt motion om tullfrihet för omalen majs; och

n:o 15, i anledning af väckta motioner om tullfrihet för icke rökt fläsk; äfvensom

lagutskottets utlåtande n:o 20, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af 10 kap. 2 § giftermålsbalken.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Första Kammarens tillfälliga utskotts under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 1.

Vid förnyad föredragning af bankoutskottets den 27 och 28 nästlidne månad bordlagda memorial:

n:o 5, angående afskrifning af en osäker fordran vid afdelningskontoret i Göteborg,

n:o 6, om afskrifning af en osäker fordran vid afdelningskontoret i Jönköping,

n:o 7, angående afskrifning af tre osäkra fordringar vid afdelningskontoret i Kalmar,

n:o 8, angående afskrifning af osäkra fordringar vid afdelningskontoret i Karlstad,

n:o 9, angående afskrifning af osäkra fordringar vid afdelningskontoret i Linköping,

n:o 10, angående afskrifning af osäkra fordringar vid afdelningskontoret i Luleå, och

n:o 11, angående afskrifning af osäkra fordringar vid afdelningskontoret i Visby,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa memorial hemställt.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande lagutskottets den 27 och 28 sistlidne februari bordlagda utlåtande n:o 14, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om dels förslag till ändring i utsökningslagens bestämmelser i fråga om meddelande af underrättelse angående utmätning, dels sådan ändring i samma lag, att utmätning äfven i enskilda utsökningsmål må kunna utföras af fjerdingzman.

Punkten 1.

Herr Hasselrot: Då jag tillåter mig yrka afslag på lagutskottets förslag till skrifvelse, anser jag det icke vara ogrannlaga att meddela, att, då frågan förevar i utskottet, flera ledamöter, utom dem, som reserverat sig, ansågo frågan vara af den obetydliga beskaffenhet, att en skrifvelse icke borde aflätas. Men då majoriteten beslöt aflåtande af skrifvelsen och denna var hållen i en moderat och tilltalande form, brydde de sig icke om att reservera sig. Frågan har också de allra minsta dimensioner, som gerna är möjligt.

*Ang. sättet
för medde-
lande af
underrättelse
om utmätning.*

Egentliga anledningen till motionen och detta skrifvelseförslag uppgifves vara den, att i två, möjligen tre fall en underexekutor, mera än skäligt varit, skulle betungat gäldenären, som derigenom fått en onödig utgift på ett tjugu- eller trettio-tal kronor. Redan denna anledning är skäligen obetydlig för att föranleda en skrifvelse från Riksdagen till Kongl. Maj:t.

Ser man nu också på det sätt, som utskottet har tänkt sig att förebygga en dylik olägenhet, så är detta, enligt mitt förmenande, icke tillfredsställande.

Kammaren inser mycket väl, att det skall vara af vigt för en gäldenär att vara närvarande, då utmätning hos honom eger rum, och lagen föreskrifver också, att han skall derom på förhand underrättas. Det är naturligtvis viktigt för honom att kunna uppgifva till utmätningsmannen den egendom, som är för honom mest umbärlig, och det är också viktigt, att gäldenären är närvarande, därför att annars kan utmätningsmannen taga egendom, som finnes i gäldenärens vård, men tillhör tredje man, hvilket sedan åstadkommer rättegång om återvinning. Derfor är också, såsom sagdt, föreskrifvet, att gäldenären på förhand skall om utmätningen underrättas.

*Ang. sättet
för medde-
lande af
underrättelse
om utmätning.*

(Forts.)

Nu har lagutskottet till en början ifrågasatt, att underrättelsen skulle meddelas endast genom att skicka gäldenären ett bref på posten. Men jag hemställer, om man har den minsta säkerhet härvidlag med den osäkra och långsamma postgång, som råder i många delar af vårt land. Huruvida detta kan vara ett tillfredsställande sätt under alla förhållanden, vågar jag betvifla. Att det sättet ofta användes, der det lämpar sig, det kan jag medgifva, och en i allmänhet tillfredsställande praxis har härvid också utbildat sig, men att uteslutande använda detta sätt anser jag vara högst betänkligt. Detta medgifver också lagutskottet, och vill icke med bestämdhet tillstyrka ett sådant förfaringssätt. Utskottet föredrager ett annat sätt, och det är att genom bref, också på posten, underrätta fjerdingssmannen i den socken, der gäldenären bor, och anmoda fjerdingssmannen att i god tid meddela gäldenären underrättelse om utmätningen. Detta låter i någon mån bättre. Men på många ställen, det vet kammaren väl, går det så till, att man hemtar sin post endast en gång i veckan vid kyrkan, dit man kanske har en lång väg att färdas. Då först får fjerdingssmannen kanske brefvet från exekutor, och han får derefter ofta göra en lång och besvärlig resa för att meddela underrättelsen. Under tiden har kanske utmätningen varit utsatt att hållas, men gäldenären har icke varit kallad. Då får man göra saken om igen. Min öfvertygelse är, att båda dessa sätt äro otillfredsställande och kunna leda till större utgifter för gäldenären än med de bestämmelser, som nu finnas.

Då det icke påvisats några större olägenheter af de föreskrifter, som nu äro gifna, tror jag, att frågan är för liten att föranleda en skrifvelse till Kongl. Maj:t; hvarför jag yrkar afslag å utskottets förslag.

Herr Berg, Gustaf Axel: Jag hade föreställt mig, att, då detta betänkande från lagutskottet är åtföljdt af reservation af endast två ledamöter, tillhörande denna kammare, betänkandet skulle blifvit här i kammaren af någon utaf utskottets öfrige ledamöter försvaradt, och jag hade sålunda icke tänkt yttra mig i denna fråga. Men då något sådant »laga försvar» icke höres af, kan jag, som delar utskottets uppfattning i frågan, icke underlåta att derom säga några ord.

Herr Hasselrot började sitt afslagsyrkande med en erinran derom, att frågan är af obetydlig beskaffenhet, och därför borde den icke föranleda någon skrifvelse. Det är ett ganska besynnerligt förhållande i fråga om lagstiftningsarbetet för närvarande. Antingen är en fråga af obetydlig beskaffenhet, och då skall man icke besvara regeringen med en skrifvelse eller göra någonting för att vinna rättelse i missförhållanden, ty de äro för små, eller också är en fråga om än rörande en detalj dock stor, och då skall man vänta, till dess större, omfattande lagförslag, som ovilkorligen

kräfva lång tid för utarbetning, komma från regeringen eller ock lagstiftningsarbetet blifvit ordnad på ett annat sätt, än hvad för närvarande är förhållandet. Under sådana omständigheter tyckes det verkligen, som om man icke för framtiden har mycken utsigt att komma många steg framåt i lagstiftningsarbetet på det civila och kriminella området, just de områden, der framåtskridande utveckling och vexlande förhållanden betinga, att lagstiftningsarbetet med jemna steg följer med. Detta i allmänhet sagdt.

Nu är denna fråga visserligen icke så stor, men den saknar icke sin betydelse. Den siste ärade talaren framhöll, att frågan uppkommit derigenom, att någon utmätningsman i ett eller annat fall beräknat högre ersättning, än skäligt var. Detta tror jag icke är den rätta rubriken, om jag så må säga, i denna sak, utan frågan har kommit upp derigenom, att med gällande föreskrifter och sålunda utan något öfverskridande af desamma en gäldenär kan komma att betungas af dubbel kostnad för en utmätning. Det finnes nemligen en föreskrift, som säger, att utmätning icke må verkställas, förrän gäldenären blifvit derom underrättad. Men det kan hända och händer ofta, att, då utmätningsmannen kommer till stället för att göra utmätning, gäldenären är borta. Då lemnar utmätningsmannen underrättelse på platsen och sätter ut ny dag för utmätningen. Men då beräknar han, hvilket är honom fullt tillåtet, ersättning för båda dessa resor, och då gäller det icke, såsom den siste talaren sade, att ersättning beräknas högre än skäligt, utan det blir en enligt gällande lag berättigad, men dubbel ersättning, som erlägges för den förrättningen.

Nu har lagutskottet anvisat tvenne utvägar att meddela gäldenären underrättelse om utmätningen: antingen medelst posten eller genom fjerdingssmannen i förväg så, att gäldenären vet, att utmätning den och den dagen skall ega rum. Hvilketdera som helst af dessa sätt synes mig vara fullt tillfredsställande, fastän jag, för min del, föredrager det senare alternativet, att nemligen underrättelse sker genom fjerdingssmannen. Emellertid: hvarför skall icke underrättelse genom posten kunna ske i detta fall, likaväl som då utmätning af fast egendom är verkställd och in-teckningshafvare eller de, som hafva annan rätt att i egendomen bevaka, skola underrättas om den förestående auktionen? Då i detta sistnämnda fall, som är kanske ännu viktigare än det ifrågavarande, underrättelse kan ske genom posten, hvarför skall icke denna procedur äfven här kunna anses lämplig?

Vill man nu icke godkänna detta sätt, så kan man ju taga det andra alternativet, som jag för min del tycker nästan är bättre, att utmätningsmannen underrättar fjerdingssmannen, och denne sedermera underrättar den person, hos hvilken utmätningen skall ega rum.

På dessa skäl, herr grefve och talman, yrkar jag bifall till lagutskottets förslag.

*Ang. sättet
för meddelande af
underrättelse
om utmätning.
(Forts.)*

*Ang. sättet
för medde-
lande af
underrättelse
om utmätning.*

Herr Dickson: På sid. 5 i betänkandet finner man, att utskottet säger: »att på grund af nuvarande bestämmelser affattning utmättningsman eger möjlighet att utan lagöfverträdelse bereda sig oskäligen förtjenst på gäldenärens bekostnad.» Jag finner detta yttrande något märkligt. En länsman eger beräkna ersättning för resa efter en häst och 4 kronor 50 öre i dagtraktamente. Jag tror icke, att han härpå skall göra någon oskäligen förtjenst på gäldenärens bekostnad. Om fjerdingsmannen skall resa samma väg, så blir det skilnad endast i afseende å dagtraktamentet. Ty denne reser också efter en häst, men har i traktamente 2 kronor 50 öre om dagen. Skilnaden är således mycket liten och besparingen kan icke blifva af någon betydighet. Olägenheter skulle deremot kunna uppkomma. En länsman behöfver bevis öfver, att underrättelsen kommit gäldenären till handa, och skall den skickas med posten, är gäldenären kanske icke så beskedlig, att han svarar och säger, att han blifvit underrättad. — Hvad utskottet säger om, att underrättelse skickas med posten, då det är fråga om auktion å utmätt fast egendom, afser ett särskildt sätt för underrättelsens meddelande åt inteckningshafvare och andra, men i detta fall kungöres ju auktionen äfven i de allmänna tidningarne och i kyrkan. Det är det legitima sättet att kungöra auktioner, men något sådant förekommer icke beträffande utmätningar. Visserligen använda länsmännen fjerdingsmän för kungörande af utmätning. Men det finnes tillfällen, då det skulle vara hindersamt att använda fjerdingsmannens biträde, då denne först skall få ett bref och sedan göra en resa samt derefter lemna länsmannen svar. Jag tror därför, i likhet med herr Hasselrot, att man har allt skäl att afslå utskottets hemställan.

Herr Hasselrot: Det är, enligt nu gällande bestämmelser, så, att utmättningsmannen icke är bunden vid något visst sätt att kungöra utmätningen hos gäldenären. Han får använda det sätt, som han finner för tillfället lämpligast. Han kan således använda det sättet att sända ett bref på posten till gäldenären, och jag föreställer mig, att han också kan genom bref anmoda fjerdingsmannen att underrätta. Således komma dessa båda sätt, som lagutskottet ifrågasatt, att användas, då så är lämpligt. Hvad jag motsätter mig är, att det skall vara uteslutande ett af dessa sätt, hvarpå utmättningsmannen skall gå till väga. Om en gäldenär tredskar och håller sig undan, kan det någon gång vara lämpligt att använda ett sätt, som kanske medför större kostnad, men som är mera effektivt. Jag tror, att man bör bibehålla de nuvarande lagbestämmelserna, som medgifva användande af dessa båda sätt, der de äro lämpliga, utan att tvinga exekutor att använda dem, då de icke passa.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes i enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, propositioner,

först på bifall till hvad utskottet i förevarande punkt hemställt samt vidare på afslag derå, och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Punkten 2.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 27 och 28 nästlidne månad bordlagda utlåtande n:o 15, i anledning af väckta motioner om mera betryggande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges egendom.

Om betryggande föreskrifter angående förvaltningen af omyndiges egendom.

Friherre Klingspor: Skilnaden emellan hvad utskottet föreslagit och hvad motionärerna begärt är egentligen endast, att lagutskottet föreslagit en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om föreskrifter rörande *kontrollen* öfver förmyndares förvaltning af omyndiges tillgångar, under det att i den skrifvelse, som motionärerna begära, ordet kontroll icke är infördt, utan de begära mera betryggande bestämmelser rörande *sjelfva förvaltningen* af omyndiges egendom.

På det sätt, som motionärerna, såväl jag som motionären i Andra Kammaren, gjort framställningen, blef den förra året godkänd i Andra Kammaren utan votering, under det att Första Kammaren afslog densamma. Lagutskottet hade då helt och hållet afslagit framställningen.

De yttranden, som då gjordes i båda kamrarna, betonade mycket kraftigt, att förhållandena med skötseln af omyndiges medel voro långt ifrån tillfredsställande och att det snarare berodde derpå, att man lyckats finna goda förmyndare, än på lagstiftningen, att det icke oftare skedde ofall med omyndiges medel; vidare att denna fråga i mera än ett par hundra år stått på dagordningen, såsom icke tillfredsställande ordnad, samt att de förändringar, som på senare tider gjorts i afseende å denna lagstiftning, icke ansetts vara till fyllest, utan stannat mera på papperet och icke haft någon mera effektiv påföljd.

Nu har emellertid lagutskottet frångått sin uppfattning förra året och erkänt, antagligen på grund af de vägande skäl, som framhöllos i båda kamrarna, att icke allting är, som det borde vara, och att därför någonting måste göras.

Utskottet har då inskränkt sig till att yrka, att kontrollen öfver förmyndarens förvaltning skulle ökas. Jag tror, att en skrifvelse till Kongl. Maj:t, som endast berör kontrollen, är väl snäf. Det är visserligen sant, att Kongl. Maj:t har rätt att behandla frågan i en större omfattning och att, då det är fråga om kontrollen, man lätt kan öfvergå till sjelfva förvaltningen. Då dessa frågor

Om betryggande föreskrifter angående förvaltningen af omyndiges egendom.

(Forts.)

sammanhännga så mycket med hvarandra, borde det icke vara farligt att skriva om förvaltningen i sin helhet, då ju Kongl. Maj:t icke är begränsad af den önskan, som Riksdagen framställer i saken. Vi veta ju, att regeringen ofta icke själf vill taga något initiativ, hvilket jag anser vara en olägenhet, ty toge regeringen oftare sådana saker i sina händer, då den kan behöfva ingripa, så skulle det icke så jemt och ständigt ifrågakomma initiativ från Riksdagen, som föranleda skarpa meningsbrytningar och mången gång temligen oklara beslut.

Emellertid är denna fråga, enligt min tanke, af så stor vikt, att då en skrivelse till Kongl. Maj:t ligger framställd både i utskottets förslag och i reservationen och då en skrivelse under alla förhållanden sannolikt blir Riksdagens beslut, så anser jag det vara oklokt att icke låta denna skrivelse vara så pass omfattande, som de starka sympatierna för saken visa, att den borde vara, och som lagutskottet också i vissa fall erkänner. Lagutskottet säger nemligen på sid. 12:

Nu kunde ju såsom en utväg tänkas, att man utan att stadga skyldighet för förmyndare att till offentlig förvaltningsmyndighet öfverlemna omyndiges kontanta medel och värdehandlingar borde bereda dem, som det önskade, tillfälle att i offentlig myndighets vård anförtro dylika medel. I och för sig torde intet vara att häremot erinra, men då behöfvet ej är synnerligen framträdande, lärer ej vara skäl att härför vidtaga särskild åtgärd.

Huru kan utskottet säga, att »behöfvet ej är synnerligen framträdande». Det är ett behof, som framträdtt under en lång tidsperiod, framträdtt genom justitieombudsmannen i en särskild afhandling, som han skrivit i detta ämne för en del år tillbaka, och äfven framträdtt under debatten i kamrarna. Funnes någonting annat, till hvilket en person, som lemnar efter sig några medel att förvalta, kunde hänvisas, någon allmän inrättning, så skulle detta vara ett kompletterande moment, som vore välgörande, äfven om lagstiftningen icke gjorde det obligatoriskt för alla att vända sig dit med sina myndlingars medel. Funnes det något dylikt, vore det ett steg framåt. Dermed behöfver icke afses någon stor förmyndarekammare, som förra året hägrade för några, men ansågs för tung. Jag hänvisar i det fallet till hvad statsrådet Restadius sade. Han påvisade, att en sådan tung apparat som en förmyndarekammare icke behöfver tänkas, ty det finnes många andra sätt att åstadkomma en mera effektiv skötsel af omyndiges egendom. I Norge, tror jag, förekommer det, att sådana värdepapper i form af t. ex. inteckningar eller obligationer påstämplas af en myndighet för att visa, att de tillhöra omyndige. Genom lag finnes bestämdt, att sådana handlingar icke få pantsättas af annan person utan särskildt tillstånd af myndlingens öfverordnade. Redan en sådan sak innebär en ganska betydande trygghet för att inteckningarna icke användas af förmyndaren såsom säkerhet för

hans skulder, eller att aktier utbytas utan någon kontroll eller obligationer blifva pantsatta eller sålda. Det finnes säkerligen på det området, hvarom nu är fråga, många utvägar, utan att man behöfver inrätta någon stor och tung apparat, som blir mera till hinder än till gagn.

Lagutskottet framhåller i år, likasom förra gången, att genom den fria behandlingen af omyndiges medel vore det sannolikt, att förmyndare skulle kunna bereda en högre ränteinkomst på dessa medel. Redan förra året betonades mycket starkt, att hvarken denna 1 eller $\frac{1}{2}$ procents högre ränteinkomst eller möjligheten att kunna göra affärer med dessa medel vore tillfredsställande. Då, såsom man i den gamla lagstiftningen framhöll, omyndiges medel hvarken få sjunka eller brinna, så lämpa sig dessa medel icke för affärstransaktioner. Den trygghet, som ligger i att hafva sitt kapital i behåll, måste väl vara mera värd än en eventuel möjlighet af någon procents större ränteinkomst.

Lagutskottet har betonat och dess ärade ordförande framhöll förra gången, att det skulle inverka störande i en del mindre sterbhush, der tillgångarne bestode uti inventarier och dylikt. Det ligger väl också hos Kongl. Maj:t möjlighet att utfärda sådana föreskrifter, i fall lagen blir allmänt gällande, att man icke tvingas till utbyte af sådant, som är nödvändigt att sammanhålla. Det är kanske icke nödvändigt, att lagen behöfver gälla, när endast den ena maken är död, utan med skiftet kan ju anstå, till dess att båda makarne äro döda, såsom det är stadgad i Danmark.

Det finnes många möjligheter att få en lagstiftning, som är bättre och mera effektiv och icke såsom nu lemna rum för skarpa och berättigade klagomål, om också största delen af dessa icke komma till allmännare kännedom.

Jag är öfvertygad om, att det knappast finnes någon medlem af denna kammare, som icke har sig bekant flere tillfällen, då förhållandena varit till skada för myndlingarne, just på grund af bristande föreskrifter.

Jag anhåller således, i likhet med hvad som framställes i motionen, att kammaren måtte, med afslag å utskottets hemställan, bifalla det af motionärerna gjorda yrkande, som lika i begge kammarne lyder sålunda: att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida icke mera betryggande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges tillgångar i kontanta medel och värdehandlingar kunde ernås, samt i sådant fall låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Herr Törner: Friherre Klingspors och herr Waldenströms motioner synas mig mycket behjertansvärda och dikterade af ett verkligt stort behof. Utskottet säger på sid. 10 i första punkten: »Utskottet uppskattar till fullo betydelsen deraf, att formerna för

(Om betryggande föreskrifter angående förvaltningen af omyndiges egendom.)

(Forts.)

Om betryggande föreskrifter angående förvaltningen af omyndiges egendom.

(Forts.)

förvaltning af omyndiges egendom äro i möjligaste måtto betryggande, och utskottet vill alltså för sin del gerna bidraga till afhjelpande af de brister, som kunna anses vara med de nu gällande föreskrifter härutinnan förenade.» Utskottet tyckes således vilja antyda, att såsom det nu är stäldt, är förvaltningen af myndlings egendom icke fullt betryggande, och utskottet vill äfven medgifva, att det icke har något emot, att ett effektivt skydd beredes, och att alltså ett afhjelpande af bristerna skulle kunna åvägbringas.

Såsom kammarens ledamöter hafva sig bekant, är det nu gode män, som hafva sig ålagdt att kontrollera den af förmyndaren lemnade redovisningen samt tillse, huru medlen äro placerade. Jag vill visst icke förringa betydelsen af en sådan anordning, men jag anser den dock icke fullt betryggande för myndlingen. Jag är sjelf sedan flera år god man inom Vexjö stad och har således någon erfarenhet af förhållanden af detta slag. Jag har vid flera tillfällen vid granskning af dylika redovisningar till fullo insett, att en god man mången gång står magtlös i fråga om skyddandet af myndlings egodelar. Man kan visserligen för tillfället se, att allt är godt och väl stäldt, men det händer, att under tiden, som förflyter mellan den ena revisionsdagen och den ett år derefter inträffande, en del af dessa egodelar blifva spolieerade eller mindre betryggande placerade. Huru skall man råda bot på ett sådant missförhållande? Jo, säga motionärerna, hypotek, säkerhetshandlingar, värdepapper och penningar böra ställas under en offentlig myndighets vård och tillsyn. Lagutskottet åter säger: nej, vi anse, att målet vinnes på det sättet, att kontrollen skärpes genom en inspektion, men att förmyndaren hädanefter som hittills bör hafva i sin hand att disponera alla tillgångar för myndlingen. Denna kontroll, som man talar om skulle åstadkommas genom inspektion, hvad skulle den betyda? Jo, att inspektören skulle granska gode människors liggare och se till, huruvida de uppfyllt sina åligganden och ingenting underlåtit. Jag tror, att gode männen i allmänhet sköta sitt uppdrag mycket samvetsgrant, och att de icke på något sätt brista i hvad dem tillkommer. Skulle nu genom en sådan inspektion möjligtvis något af myndlingens egendom skyddas? Nej visst icke! Samma frihet, som förmyndaren har förut, har han hädanefter, nemligen att disponera medlen. Men, säger lagutskottet, om en förmyndare får disponera medlen, kan han göra dem mera lukrativa, han kan förvärfva en större afkastning åt myndlingen. Ja, deri ligger, tycker jag, en stor fara. Det är mycket farligt, att en förmyndare spekulerar med myndlingens medel, ty det kan lätt hända, att, då han söker förtjena en eller en half procent mera, han förlorar alltihop. Det är därför tydligt, att förmyndaren icke bör hafva rätt att disponera medlen, ty då kan dispositionen lätt missbrukas, och myndlingen blifva af med större delen af hvad han eger och har. Derfor anser jag, att det enda effektiva medlet är, att alla mynd-

lingens penningar och värdehandlingar deponeras, men att förmyndaren får handhafva afkastningen. Jag föreställer mig, att då vi i alla länsresidensstäder hafva afdelningskontor af riksbanken, det icke skulle möta något hinder, att dessa värdehandlingar finge der deponeras, och att kuponger der sedan kunde lyftas, då sådana funnos. Då blefve allt väl bestäldt, medlen vore skyddade och förmyndaren kunde ändå sköta sitt uppdrag. Detta tror jag således vore det allra bästa sättet att ordna saken. Men, säger lagutskottet, detta skulle medföra svårigheter för sådana fall, då någon annan tillgång icke efterlemnades än små hemman eller små industriella etablissement; då funnes inga penningar eller värdehandlingar att deponera. Ja, då anser jag, att det borde fortgå såsom det nu är; fadern eller modern eller de, som vore i deras ställe, finge förvalta egendomen gemensamt och årligen för gode männen redovisa afkastningen; så skulle det blifva mycket godt och väl.

Jag vill för min del tillstyrka bifall till motionärernas hemställan, men skulle önska, att ordet »förvaltningen» utbyttes med ordet »skyddandet», så att det alltså skulle komma att stå »skyddandet af omyndiges tillgångar».

Herr Hasselrot: Det är, såsom kammaren behagade finna, i orden mycket liten skilnad mellan reservanternas förslag till skrifvelse och utskottets. Det är endast två ord, som skilja dem; utskottet begär nemligen en ökad säkerhet i fråga om *kontrollen*, då reservanterna vilja hafva en ökad säkerhet beträffande *förvaltningen*. Dessa två ord innebära dock en väsentlig principiell åtskilnad i uppfattningen. Går man ut från den förutsättning motionärerna och reservanterna hafva gjort och som den siste talaren skarpt prononcerade, att fullt betryggande säkerhet skall anskaffas för förvaltningen af omyndiges medel — det står ju i den gamla lagen: »ej må barnagods eller penningar sjunka eller brinna» — då finnes ingen annan utväg än den motionärerna påvisat, nemligen att under statens kontroll och ansvar öfverlemnna värdepapper och kontanta medel till en offentlig anstalt. Då vinner man målet fullt och de omyndiges tillgångar blifva under dessa förhållanden fullkomligt tryggade. För min del tror jag dock, att denna vinst i väsentlig mån motväges af de olägenheter, som deraf i många andra afseenden skulle blifva en följd. Jag erkänner villigt, att, på sätt den ärade talaren på skaraborgsbanken sade, det icke torde finnas mången i denna kammare, som icke känner ett eller flera fall, då en myndling förlorat medel på grund af förmyndares vårdslösa eller bedrägliga förfaringssätt, men jag upprepar hvad jag sade i fjor, att sådana fall äro relativt sällsynta. Herrarna skola betänka, att antalet förmynderskap i vårt land uppgår till två, kanske tre hundra tusen. Det finnes visserligen häröfver ingen statistik, men jag har gjort en kalkyl, med ledning af för-

Om betryggande före skrifter angående förvaltningen af omyndiges egendom.

Forts.

Om betryggande föreskrifter angående förvaltningen af omyndiges egenlön.

(Forts.)

hållandet i de olika domsagor, om hvilka jag har närmare kännedom, och jag tror, att jag tagit till snarare för litet än för mycket. Man hör, som sagdt, nog talas om en och annan förlust, och genom pressen sprides underrättelsen derom i vida kretsar, men i det stora hela går det under nuvarande förhållanden synnerligen väl. Jag vill endast återropa hvad under diskussionen i fjor nämndes af flere landtdomare, att det var för dem så godt som okänt att i deras hemtrakter någon sådan förlust inträffat. En rådman, hvilken tjenstgjort mycket länge i en större stad, läser också förklarar, att han icke hade sig bekant mer än ett enda fall. I Göteborg finnes det en affärsbyrå, som sedan lång tid tillbaka haft till specialitet att uppbära i Amerika vistande myndlingars medel här i Sverige; och uti omkring 700 fall har detta icke mött svårighet i mer än ett enda. Jag tror således, att de fall då förlust för omyndiga inträffar icke äro synnerligen allmänna, ehuru de naturligtvis alltid äro att beklaga. Kunde man undanrödja dem utan att ästadkomma stora olägenheter på andra håll, skulle hvarken jag eller lagutskottet haft något deremot, men lagutskottet har försökt visa, att olägenheterna skulle blifva ganska stora. Jag skall först fästa mig vid de mindre viktiga. Det är alldeles uppenbart, att myndlingen skulle, om medlen placerades i sådana kassor, som här omnämnts, få mindre ränta, än han nu i allmänhet kan påräkna. Men det betyder ju icke mycket, säger man, bara han får sitt kapital i behåll. Så är dock icke förhållandet. Skall man anse, att myndlingen kan låta sig nöja med 3 eller 3,6 % för att icke förlora något? Det är ganska svårt att säga. Jag beder att här få påpeka, att man missförstår lagutskottet, då lagutskottet säger, att förmyndarne skola begagna sig af gynsamma tillfällen att fördelaktigt placera penningarne. Det är icke meningen, att förmyndare skall spekulera med sin myndlings tillgångar; detta är naturligtvis förkastligt. Meningen är, att han skall använda en normal penningplacering, att medlen t. ex. skola placeras i en bank med solidarisk ansvarighet, der för närvarande betalas 5 % ränta och derutöfver. Detta är icke en skilnad af $\frac{1}{2}$ %, utan det gör omkring 2 %; och denna skilnad mellan den normala räntan och den ränta en sådan anstalt, som motionären afsett, kan gifva är ofta tillräcklig för att myndlingen ej skall kunna lefva på räntan och hafva kapitalet kvar. Med en ränta af endast 3 %, eller något derutöfver, lefver myndlingen upp kapitalet och har sedan ingenting öfver, då kanske eljest räntan räckt till. Man bör erinra sig, att myndlingarnes kapital i vårt land i allmänhet ej är större än att en större ränteminskning för dem är rätt kännbar; och ej kan det vara rätt och lämpligt att för betryggande af en myndling mot möjlig förlust låta kanske 999 lida en väsentlig ränteminskning. Detta är ju en ej oväsentlig anmärkning, men dock icke den viktigaste, utan denna rör andra nära liggande följder af införandet utaf en sådan bestämmelse, som den siste ärade talaren

så skarpt prononcerade, att alla värdepapper och kontanta medel skulle undandragas förmyndarens förvaltning och placeras i en förmyndarekammare eller dylik anstalt. Huru skulle det då ställa sig i de flesta sterbhus i vårt land? Jag tillåter mig fästa uppmärksamheten på, hvad kammaren väl känner, att i vårt land är det icke så vanligt, att familjeförmögenheten består i värdepapper, obligationer och sådant, som är synnerligen lätt att dela och ned-sätta i förmyndarekammaren, utan i vårt land tror jag det är regel äfven i förmögnare sterbhus, att förmögenheten väsentligen ligger i jordbruk, handverk eller någon industriell anläggning och der-till möjligen något förlagskapital. Nu frågar jag, huru det skulle ställa sig icke endast i de förut omnämnda talrika små hemmen på landet utan i de flesta sterbhus, om modern fölle ifrån och fadern skulle nödgas att från företaget draga en del af det lösa kapitalet; fastigheten skulle visserligen icke behöfva säljas, den skulle fortfarande kunna vara gemensam, men det lösa kapitalet, som barnet hettes vara egare af, skulle dragas derifrån. Man säger, kanske att man skulle kunna låta hela boet vara oskiftadt och skötas gemensamt. Men detta lämpar sig icke för förhållandena i de flesta fall. Jag skall taga ett exempel från landet, då ego-delarne bestå af fastighet, inventarier, redskap och dylikt. Det går väl för sig att behålla fastigheten gemensam, men icke att behålla alla inventarier såsom gemensam egendom. En ko dör, en annan slagtas, kalfvar komma i stället, en plog, en harf slites ut och andra redskap inköpas o. s. v., herrarne förstå, att det icke går för sig att hålla detta gemensamt. Hvad fastigheten be-träffar kan fadern väl arrendera barnens lott deri, men sedan säljes löseegendomen på auktion, då fadern ropar in hvad han behöfver. Om han nu skulle sätta in barnens andel i dessa pen-ningar i en inrättning, huru skulle han då kunna reda sig? Hans förmåga i det afseendet blefve genom de minskade tillgångarna försvagad, och inom kort skulle kanske såväl han som barnen sitta på bar backe. Detta blefve förhållandet icke blott i de mindre sterbhusen, utan det blefve säkerligen icke många äfven bland de förmögnare sterbhusen, der svårigheter icke skulle möta i högst betydlig grad. Men, säger man, åtminstone skulle de barnen tillhöriga värdepapper, som finnas och icke behöfvas för rörelsen, kunna stämplas, så att förmyndaren icke kunde använda dem. Jag ställer mig mycket tveksam i fråga om en sådan åtgärds lämplighet; men för öfrigt tillhör detta mera kontrollen än själfva förvaltningen och faller sålunda snarare inom ramen af utskottets än motionärernas skrifvelseförslag.

Man har vidare gjort anmärkning mot den af lagutskottet framkastade tanken på en ökad kontroll. I detta afseende vill jag säga, att min öfvertygelse är den, att kontrollen, sådan den nu tillämpas, i regel tillämpas väl, och detta visar sig bäst deraf, att förluster på förmyndare icke ofta förekomma. Men man måste

Om betryg-gande före-skrifter angående förvalt-ningen af omnydiges egendom.

Forts.

Om betryggande föreskrifter angående förvaltningen af omyndiges egendom.
(Forts.)

erkänna, och det erkänner äfven utskottet, att fall inträffa, då gode männen äro slappa och hafva undseende för en förmyndare; och har lagutskottet tänkt sig möjligheten, att en inspektion skulle i någon mån råda bot på detta onda. Det är sant, att inspektörerna egentligen icke kunde få annan befogenhet än gode männen nu hafva, och dessas befogenhet är att tillse, att förmyndaren är vederhäftig och medlen väl placerade. Men om gode männen underlåta denna skyldighet, kan kanske en inspektör, som är intresserad samt har personalkänedom, åvägabringa rättelse och göra sådana anmärkningar, som gode männen förbisett. Detta är för öfrigt blott ett exempelvis framkastadt förslag till en ökad kontroll; man har ju äfven tänkt sig andra sätt, som kunna komma under öfvervägande.

Om man sålunda väger fördelar och olägenheter i denna fråga mot hvarandra, tror jag olägenheterna af de nuvarande förhållandena icke skola visa sig så stora, som motionärerna anse. Och jag tillåter mig skarpt betona hvad talaren på skaraborgsbänken nämnde, att man bör icke af förhållandena i andra länder sluta till, huru vi skola ställa i vårt land. I Danmark t. ex. lär vara stadgadt, att barnen icke få ut sitt arf, så länge fadern eller modern lefver och är ogift; under den tid fadern eller modern lefver få barnen således finna sig uti att icke få något af arvet, som utan kontroll förvaltas af den efterlevande fadern eller modern. Detta minskar i hög grad effektiviteten af skyddet för omyndiges medel, och jag tror, det icke skulle vara nyttigt att införa en sådan bestämmelse i vårt land. Säkerligen skola de flesta känna sig mera tacksamma för att de, såsom i vårt land, då den ene af föräldrarna dör, få bestämdt hvad de faktiskt ega och att detta sedan under effektiv kontroll skötes för deras räkning af den öfverlevande eller någon annan lämplig person. Jag vågar slutligen påstå, att man äfven bör hafva något undseende för familjen; ty det är hårdt att, sedan far och mor arbetat och sträfvat tillsammans en förmögenhet, man, för att skydda barnens andel i denna, i många fall skall kanske knäcka den efterlevande och med honom hela familjens välstånd. Detta vill jag icke vara med om. Jag tror, att man gör hvad man kan, om man bifaller lagutskottets förslag.

Herr Sandberg: Då jag förra året yttrade mig för vidtagande af skärpta åtgärder till skyddande af omyndiges medel, ber jag också i år få säga några ord. Det kan nog vara sant, att de fall, då förmyndare spolierat sina myndlingars medel, hvilka äro mera allmänt bekanta, icke äro så synnerligen många. Men säkerligen inträffa många sådana fall, som aldrig blifva bekanta. Om t. ex. en far är sina barns förmyndare och förskingrar deras medel, så vilja nog barnen icke ställa fadern vid skampålen, när ingenting dermed är att vinna, och saken dör bort i tysthet.

Utskottet säger på sidan 10 i sitt betänkande: »Under nuvarande förhållanden, då förmyndare få på eget ansvar och efter eget bepröfvande förvalta sina myndlingars medel, och de alltså kunna liksom enskilde i allmänhet begagna sig af yppade gynsamma tillfällen att fördelaktigt placera tillgångarne, kunna de omyndige merendels tillförsäkras ganska god ränta å sina penningar, utan att säkerheten för kapitalets bestånd i nämnvärd mån äfventyras.»

Om betryggande förskrifter angående förvaltningen af omyndiges egendom.

(Forts.)

Beklagligtvis är det nu så, att många, ja kanske de flesta förmyndare i sina egna spekulationer och affärer använda sina myndlingars medel. Stundom gå dessa medel förlorade, stundom åstadkomma de en betydlig vinst. Men nog tror jag, att man får söka mycket för att finna en sådan fågel Fenix bland förmyndare, som godtskrifver sina myndlingar högre ränta än den de skulle erhålla, för så vidt deras medel vore insatta på deposition i en bank. Nej, de stoppa nog vinsten, om någon sådan förekommer, i sina egna fickor.

Jag vill betona, att mina åsikter i denna fråga icke äro ett barn af gårdagen. Jag hörde redan för 40 år sedan i det gamla presteståndet riksarkivarien Nordström uttala sig för vigten och behöfligheten af att inrättningar, motsvarande förmyndarekammare, upprättades rundt om i vårt land. Afven om förmyndarekammaren i Stockholm icke ger myndlingarne högre ränta än 3,1 % så är det därför icke sagdt, att ränteafkastningen af de omyndiges medel, därför att de äro ställda under statens förvaltning, skall blifva så obetydlig. Den kan säkerligen i många, ja kanske i de flesta fall blifva nästan lika stor, som när medlen förvaltas af enskilde förmyndare. Och säkerheten blir ju afgjordt större i det förra fallet.

Jag kan därför icke annat än förorda bifall till reservanternas förslag.

Herr Wennerberg: Då jag anser denna fråga vara af mycket stor vikt, tror jag, att det icke kan skada att något ytterligare betrakta densamma från ett håll, som hittills icke blifvit synnerligen vidrördt. Förliden riksdag var samma fråga före. Den gick, som det heter, med glans igenom i Andra Kammaren till förmån för de omyndige. I denna kammare hade jag trott, att utgången skulle blifva densamma, ty sedan ett par talare uppträdt, hvilka på ett så utmärkt sätt uttalade, hvad jag för min del velat säga, att jag icke fann det nödigt att uppträda, tog jag för gifvet, att afven i denna kammare de omyndige skulle få hvad dem förnekats. Så blef dock icke händelsen. Voteringen utföll med, jag mins icke huru många röster för och emot, men alltnog, den utföll till förmån för utskottets förslag.

Frågan är nu före igen och på grund af det ytterst moderata sätt, hvarpå reservanterna gjort sin framställning om, att Kongl. Maj:t, som bäst förmår det, skulle taga denna viktiga sak om hand, så vill jag hoppas, att utgången skall blifva en annan, då det nu

Om betryggande förskrifter angående förvaltningen af omyndiges egendom.
(Forts.)

egentligen begäres en utredning med afseende å förvaltningen, hvilken ingen kan lemna bättre än Kongl. Maj:t. Derefter bör kammaren få det bästa tillfälle att i frågan fatta beslut.

Af urminnes tid, kan man nära nog säga, har den regeln varit gällande såsom riktig, att barnens gods och pengar få »hvarken sjunka eller brinna». Detta gamla kraftiga laguttryck påvisar, hurusom våra förfäder ansågo, att liksom Konung och Riksdag togo hand om och voro målsmän för svenska folket i dess helhet, deras åliggande härvid var ändå större mot de omyndiga barnen. Denna uppfattning qvarstod långliga tider.

Men andra intressen och det redbara sätt, hvarpå förmyndarne i allmänhet skötte sina myndlingars affärer, gjorde, att då man fann det nödvändigt att skjuta undan de omyndiges förmånsrätt från den höga plats, som den en gång fått framför intecknad fordran, sjelfva lagstiftarne funno, att något dock borde göras för att de omyndige måtte få någon ersättning för, att de mist den säkra garanti, de förut haft i afseende å medlens bestånd och förvaltning. Konung och Riksdag hafva äfven då gifvit ett bestämdt löfte, att då inteckningsegare fingo detta företräde framför de omyndiga barnen, det skulle vara Kongl. Maj:t och Riksdag angeläget att tillse, att hvad de omyndige sålunda förlorat på något sätt ersattes. Ja, tiden gick, någon ersättning kom icke, och i den stund, som nu är, kan ingen säga, att barnen hafva fått igen den rätt, som de tidigare seklernas barn egde.

Här har visserligen sagts, och detta med någon sanning, att det är en så försvinnande liten del, som deraf blifver lidande, och att det går mycket väl för sig att bibehålla de lagbestämmelser för skötseln af förmyndaremedel, som nu äro gällande. Den, som erinrar sig diskussionen härom såväl i Första Kammaren som i Andra Kammaren förlidet år, minnes då för visso, att detta påstående ganska skarpt motsades. Det torde således icke i detta påstående ligga någonting så afgörande, att man derfor skulle kunna påstå: här behöfves ingen lagändring, ty det är icke det förträffliga i författningen — den sista vi hafva att följa i detta fall — det är icke det, man har att tacka för, att det gått så pass bra, som det gått, utan det har det gjort tack vare den omständigheten, att förmyndarne i allmänhet utses utaf klokt och redbart folk, och att de till största delen ock sjelfva helt visst äro kloka och redbara. Det beror således på personen och icke på lagen, men trots detta, så hafva vi nära inpå oss de obehagligaste exempel på, huru de omyndiges medel vanvårdas och slösas bort. Man åberopar ju icke gerna exempel i det fallet, men jag tror icke, att någon skall våga säga, att jag påstått för mycket, då jag säger, att vi ännu från de sista åren ega bevis för, att en lagändring i detta fall väl kan vara behöflig.

Men frågar man: hvori skall då denna garanti bestå? Ja, det är rätt svårt att säga, men det är icke den enskildes sak,

helst icke dens, som är temligen oerfaren i frågan, att säga, hvori dessa garantier skola bestå. Det sitter ju dock juridiskt bildade personer såväl här som i Andra Kammaren, hvilka hafva samnia åsigt som jag i denna fråga. Man begär nu blott att få vända sig till Konungen för att få en utredning om, hvad som kan och bör göras till förmån för de omyndiges rätt.

Man tröstar sig med, att det ju bör vara bättre för de omyndige, om räntan, genom kloke förmyndares skötsel af deras affärer, blifver något större. Ja, det kan nog låta sig sägas, men den tillfälliga vinsten ätes ju alldeles upp, om kapitalet försvinner under dessa försök att öka räntan; och sådant har skett. Och när de små myndlingarnes förmögenhet är mycket liten, så afsättes ju merendels något af denna ränta till ett slags förmyndarearfvode. Helt visst blefve detta arfvode, om staten toge saken om hand, mycket obetydligt för de små kapitalegarne och mycket mindre än under vanliga förhållanden.

Men man må nu tala om kapital eller ränta huru mycket som helst, hufvudsaken är, att en garanti finnes, för att dessa omyndige skola ock utfå sin rätt, och för närvarande — det vågar jag påstå — finnes en sådan garanti icke.

Uti exempel från våra grannländer kan man finna antydningar om sättet, hvarpå denna fråga skulle kunna lösas. Det kan ske äfven hos oss, och det kan ske ännu bättre än i våra grannländer, och jag tilltror Kongl. Maj:t att mycket lätt kunna framställa ett förslag, som utaf båda kamrarne skulle kunna antagas.

Jag har ansett det nästan såsom en skyldighet för mig — såsom en dubbel skyldighet, därför att jag icke yttrade mig i frågan vid förra riksdagen — att göra mitt anförande i dag något omfattande. Jag hemställer nu till kammaren, om kammaren icke ville finna det i sin ordning att instämma i det förslag, som framstälts af herr Husberg och öfriga reservanter från Andra Kammaren, samt besluta att aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t i ämnet, och yrkar därför bifall till reservanternas hemställan.

Herr Rudebeck: Naturligtvis är jag lika litet som kammarens öfriga ledamöter okunnig om de missförhållanden, som rätt ofta låtit sig förnimma i afseende å förvaltning af omyndiges egendom, och jag underskattar således ingalunda betydelsen af en åtgärd från lagstiftningens sida, som kan förekomma sådana missförhållanden.

Det synes mig dock vara nödvändigt, att man, innan man fattar beslut i en så vigtig fråga, noga öfverväger, huruvida verkligen den utväg, som man går att välja, är lämplig och fördelaktig.

Man får väl ändock icke af de sorgliga fall, som hafva inträffat, draga den slutsats, att skötseln af de omyndiges gods i allmänhet icke är tillfredsställande. Jag för min del delar tvärtom

Om betryggande föreskrifter angående förvaltningen af omyndiges egendom.

(Forts.)

Om betryg-
gande före-
skriffter angä-
ende förvalt-
ningen af
omyndiges
egendom.
(Forts.)

den uppfattning, som af den föregående talaren här uttalats, nemligen att tillsynen och vården om omyndiges gods, i stort sedt, är tillfredsställande. Min erfarenhet som domare samt de erfarenheter, som jag hört många andra domare från olika delar af vårt land uttala, gå i den riktningen, att det icke kan förnekas, att i allmänhet gode männen i förmyndarevården ganska väl utöfva tillsynen öfver vården af omyndiges gods, och att denna vård i de allra flesta fall icke är så bristfällig, som många vilja påstå. Att det oaktadt det är både önskvärdt och erforderligt, att kontrollen öfver förmyndares förvaltning af omyndiges tillgångar ökas, vill jag naturligtvis icke förneka. Hvad jag deremot icke kan anse vara riktigt, det är att tillgripa en sådan utväg som den, motionärerna tänkt sig, eller att rent af fräntaga förmyndare i allmänhet förvaltningen af en del af deras myndlingars medel.

Jag hänvisar dervid till de skäl, som lagutskottets ärade ordförande åberopat för sin mening i denna fråga, och jag vill för min egen del tillägga, att jag anser ett sådant tillvägagående, som motionärerna föreslagit, vara ett synnerligen betänkligt ingripande uti familjeförhållandena och många gånger skapa ett sakernas tillstånd, som verkligen vore högst betänkligt.

Man bör därför, synes det mig, vända sin uppmärksamhet på den utväg, lagutskottet föreslagit, nemligen *en skärpt kontroll*. Lagutskottet har dervid framkastat som en tanke tillsättande af inspektörer med uppdrag att hafva tillsyn öfver gode männen. I likhet med flere talare anser jag icke denna tanke vara synnerligen förtjent att beaktas, då jag icke tror, att den leder till målet, men jag tror icke heller, att lagutskottet afsett härmed ett bestämdt förslag, utan endast en antydan.

Men det finnes, mina herrar, andra vägar, på hvilka en skärpt kontroll kan åstadkommas. Läser man 1884 års förordning angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom och bemärker der gifna föreskrifter om de åligganden, som tillkomma gode männen i förmyndarevården, synes det, enligt min uppfattning, klart, att denna förordnings bestämmelser äro mycket knapphändiga och både böra och kunna betydligt skärpas och att redan på denna enkla väg en mycket mer effektiv kontroll än den nuvarande kan åstadkommas till afhjelpande af de missförhållanden, hvaröfver nu klagas, och förekommande af sådana sorgliga händelser, hvilka motionärerna åberopa.

Att då, i stället för att välja denna, enligt min mening, naturliga utväg, välja den utväg, som reservanterna hafva tänkt sig, kan jag för min del icke anse vara riktigt eller lyckligt. Jag vill framhålla ännu en gång, att jag tror, att man måste noga betänka, hvilka följderna skulle blifva genom ett sådant sakernas ordnande, som motionärerna tänkt sig, och gör man det, tror jag ock, att man icke kan annat än innerligt önska, att den väg, motionärerna påvisa, icke beträdes. Af dessa skäl instämmer jag

i den mening, som lagutskottet uttalat, nemligen att skrifvelsen bör gå i den rigtning, att det begäres betryggande föreskrifter rörande kontrollen öfver förvaltningen af omyndiges gods. Jag är öfvvertygad om, att, då Kongl. Maj:t företager frågan till handling, Kongl. Maj:t ock skall finna utvägar, hvarpå en verklig och tillfredsställande kontroll kan åstadkommas.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Om betryggande föreskrifter angående förvaltningen af omyndiges egendom.

(Forts.)

Herr Billing: Då konsekvensen utaf det beslut, som i denna fråga fattas, kan blifva så ofantligt djupt ingripande i vårt folks lif, och då voteringen här i dag säkerligen är ganska oviss, har jag känt det såsom ett behof för mig att få till protokollet antecknad, huru jag kommer att votera. Utan den allra ringaste tvekan voterar jag *för* lagutskottets förslag, och jag gör detta endast och allenast med tanke på de omyndiges bästa. Ty derom är jag viss, att, om reservanternas förslag ginge fram och sedan medförde lagstiftning i öfverensstämmelse med deras yrkande, kanske en och annan omyndigs bästa blefve tillgodosedt, men alldeles visst det stora flertalets ställning blefve försämrad. Tydligt är det för mig, att i de allra flesta hem uti vårt land följderna utaf lagstiftning i reservanternas syfte skulle leda till hemmens upplösning, och det skulle för de omyndige medföra först och främst i de flesta fall en förlust af halfva arvet, ty ej lärers ofta den kvarlevande makens egendom kunna behållas, om boet skall realiseras och de omyndiges arf utbrytas. Men det skulle leda till ännu svårare följder för dem på andra områden, om hemmen så blefve upplösta. För resten synes det mig, som om lagutskottets ordförande uti sitt anförande framlagt så starka grunder, att dessa icke kunna tillbakavisas genom hvad som sedan blifvit anfördt.

Jag anhåller att få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Friherre Klingspor: Den siste ärade talaren såväl som lagutskottets ordförande och herr Rudebeck hafva uttalat stora betänkligheter mot konsekvenserna utaf att skrifva till Kongl. Maj:t på det sätt reservanternas föreslagit. Det vittnar dock, synes mig, om föga tilltro till Kongl. Maj:ts omdöme samt förmåga att behandla denna fråga, och jag finner detta misstroende vara så mycket mera obefogadt, som en af Konungens nuvarande rådgifvares sistlidna år på det kraftigaste i Andra Kammaren uppträdde till förmån för just denna sak. Att på grund af den föreslagna skrifvelsen måla upp de möjliga konsekvenserna deraf, den ena efter den andra, anser jag fullständigt orätt, därför att det är väl först när Kongl. Maj:t kommer med sitt förslag, som man blir i tillfälle att bemärka i hvad mån det eventuella förslaget bestämmer möjligen kunna komma att ingripa på det sätt, några af våra motståndare framhållit. Jag är ganska viss om, att de under diskussionen om denna angelägenhet uttalade betänkligheter skola af

*Om betryg-
gande före-
skrifter angä-
ende förvalt-
ningen af
omyndiges
egendom.
(Forts.)*

Kongl. Maj:t beaktas samtidigt med framställningen i öfrigt uti den form, den kommer att få, och jag hyser sålunda ingen tvekan att lägga denna sak till den af reservanterna föreslagna omfattning uti Kongl. Maj:ts händer.

I afseende å en detalj, hvilken ordföranden i lagutskottet vidrörde, nemligen angående de kontanta medlen och räntefoten, så ber jag att hvad först räntefoten beträffar få erinra derom, att Stockholms stads förmyndarekammare åligger att betala fyra procent, alltså en högre ränta än den han angaf, och i öfrigt har jag den uppfattning, att kontanta medel äro i förevarande fall mera sällan förekommande, och detta sätt att realisera myndlingars värdepapper, låt vara äfven aktier och obligationer, vet jag ej, om det kan anses vidare förmånligt. Det framtingas ganska ofta af bekvämlighet från förmyndarens sida och hans önskan att få papperen förvandlade i kontanta penningar, men huru ofta blifva de icke i hög grad ofördelaktigt realiserade! Vida riktigare är det väl då att i författningssväg föreskrifva på hvad sätt dylika värdepapper skola till myndlingarnas trygghet och bästa förvaltats. Förr i världen bestodo väl i regeln myndlingars tillgångar, såsom ock lagutskottets ordförande påpekade, i fastigheter och småindustrier; men numera förekomma ju en mängd värdepapper af olika slag, och till och med på landsbygden får man ofta se tillgångar i form af inteckningar, aktier och möjligen äfven obligationer. Detta förhållande kommer naturligtvis i framtiden att ytterligare utvecklas, och därför är det ännu mera nödvändigt, att vi nu tänka på en förbättring i lagstiftningen, något, som för öfrigt ofta tillförene framhållits och kraftigt betonats. Dessutom finnas numera, i motsats emot förr, många möjligheter att på ett lämpligt sätt förvara dessa värdepapper; det finnes öppna deposita i riksbanken, vidare notariatafdelningar, förvaringsfack med flera dylika inrättningar inom våra moderna bankinstitut, hvartill komma riksbankens afdelningskontor i residensstäderna. Det torde alltså icke möta några större svårigheter för lagstiftaren att föreskrifva någon lämplig form för förvarande eller vård af värdepapper, tillhörande omyndige. Att uppmuntra förmyndare att förvara dessa hemma hos sig i ändamål, att de skola vara lätt tillgängliga i och för kontrollen, finner jag förkastligt.

Jag säger ännu en gång, att jag ej förstår, huru man kan tala om konsekvenserna af en lagstiftning förr, än den med sina särskilda bestämmelser föreligger. Jag anhåller därför, att kammaren ville honorera reservanternas af herr Wennerberg så varmt understödda uppfattning och biträda reservationen.

Herr Rudebeck: Jag anhåller att endast få yttra ett par ord med anledning af att den siste talaren fann det innebära ett misstroende mot regeringen hos den, som icke ville aflåta skrifvelsen i det syfte, motionärerna föreslagit. Jag anser för min

del, att man ej bör i skrifvelsen begära annat, än man vill hafva, och att skrifvelsen därför bör i sådant syfte affattas. För min del har jag så mycket mindre gifvit skäl till den siste talarens uppfattning, som jag särskildt betonade i mitt anförande, att jag var öfvertygad om, att regeringen skulle finna utväg att på ett tillfredsställande sätt lösa frågan. Jag ber vidare få fästa uppmärksamheten på den väsentliga skilnaden emellan motionärernas och lagutskottets förslag, den är ganska afsevärd och ingalunda så obetydlig, som den siste talaren tycktes vilja antaga. Hvad lagutskottets majoritet håller på — det är betryggande föreskrifter rörande *kontrollen* öfver förvaltningen af myndlingars tillgångar.

Om betryggande föreskrifter angående förvaltningen af omyndiges egendom.
(Forts.)

Herr Sandberg: För min del skulle jag kunna nöja mig med lagutskottets förslag, om jag trodde, att detta förslag skulle vinna Andra Kammarens bifall; men om nu, såsom det vill synas sannolikt, utskottets förslag bifalles här, men reservanternas går igenom i medkammaren, så blir frågan hänskjuten till sammanjemkning, och då lär väl följderna blifva den vanliga, eller att lagutskottet förklarar meningarna icke kunna sammanjemkas, och dermed är hela frågan fallen.

Dessutom kan jag ej inse, hvarför motståndarne mot reservanternas förslag äro så rädda för att skriva och anhålla om mera betryggande föreskrifter rörande förvaltningen i fråga. Om Kongl. Maj:t finner några nya föreskrifter obehöfliga, lär väl Kongl. Maj:t ej heller komma med dylika, och då är ju dermed våra motståndares önskan uppfylld, hvaremot, i händelse Kongl. Maj:t finner några särskildt genomgripande åtgärder vara af behofvet påkallade, Kongl. Maj:t enligt reservanternas förslag är oförhindrad föreslå sådana, hvilket deremot ej blir fallet, derest lagutskottets förslag bifalles.

Jag yrkar fortfarande bifall till reservanternas förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att beträffande förevarande utlåtande yrkats, dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels af friherre *Klingspor*, att kammaren skulle bifalla det förslag, som innefattades i den vid utlåtan- det afgifna reservation, dels ock att friherre *Klingspors* i ämnet väckta motion skulle bifallas med den ändring, att ordet »förvaltningen» utbyttes mot ordet »skyddandet».

Efter det sistnämnda yrkande, som framstälts af herr *Törner*, blifvit af denne återtaget, gjorde herr talmannen propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt samt vidare på godkännande af friherre *Klingspors* yrkande; och förklarade herr talmannen, efter att hafva förnyat den förra propositionen, sig finna densamma med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet afgifna reservation.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

•
Ja — 73;

Nej — 36.

Herr statstrådet *Annerstedt* aflemnade Kongl. Maj:t nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag om rätt till jagt, till lag om ändrad lydelse af 24 kap. 13 § strafflagen och till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889;

2:o) med förslag till lag med vissa bestämmelser om elektriska ledningar; och

3:o) med förslag till lag om rätt domstol i mål angående jordegares rätt öfver vattnet å hans grund.

Om ändring i lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål. Föredrogs å nyo lagutskottets den 27 och 28 sistlidne februari bordlagda utlåtande n:o 16, i anledning af väckt motion om ändring i lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål den 4 juni 1886.

Herr af Ekenstam: Jag har ej ansett mig kunna biträda det slut, hvartill lagutskottet kommit, utan jag har, såsom herrarne behagade finna af min reservation, föreslagit en lag, som skulle ersätta den, hvilken nu gäller. Skilnaden mellan nuvarande lagstiftning och den, jag tagit mig friheten föreslå, är i det stora hela ganska obetydlig, i det att enligt nu gällande bestämmelse vittnesersättningen utgår med en krona femtio öre per dag, då deremot

jag tänkt mig, att samma ersättning skulle efter domstolens bepröfvande utgå med högst tre kronor för hvarje dag.

Anledningen, hvarför utskottet stält sig afvogt mot denna sak, är, så vidt jag kan finna, att utskottet går ut från det antagande, som återfinnes i utlåtandet, att »vittnespligten är ett medborgerligt åliggande». Detta är dock, så vidt jag förstår, ett synnerligen försåtligt uttryck. Det är visst och sant, att hvar och en, som undfår kallelse att inställa sig för afgifvande af vittnesmål — kallelsen måtte nu hafva utgått från domstol eller annan, som har rätt att påkalla vittnes hörande — också är skyldig att infinna sig: men att kalla detta för ett medborgerligt åliggande, det finner jag vara att förvilla begreppen. Då skulle man kunna komma att få ställa vittnespligten i paritet med åtskilligt annat, som är pligt här i verlden, och det kan jag ej vara med om. Härvidlag är det ej fråga om något, som genomgående träffar hvarje individ i samhället, utan i de flesta fall lär det väl bero på godtycke eller rena tillfälligheter, om man blir inkallad att vittna i ett mål.

Emellertid har jag ansett, att icke blott vittnets intresse fordrar, att ersättningen sättes högre, utan äfven att statens eget intresse gör det. Långt förut vid skilda tillfällen hafva såväl Konung som Riksdag erkänt, att vittne bör hafva rätt till ersättning, men denna ersättning bör då också bestämmas så pass tillräcklig, att ej personer, hvilka inkallas till domstol för afläggande af vittnesmål, skola tillskyndas ekonomiska förluster, såsom det nu stundom inträffar. En person bor t. ex. på sex mils afstånd från tingsstället. Redan dagen före vittnesmålet's afgifvande måste han begifva sig till platsen och ankommer dit qvällen förut. Han måste skaffa sig logis, och enär det mål, uti hvilket han är kallad att vittna, ej förekommer förr än sent på dagen, nödgas han stanna öfver å tingsstället till påföljande dag, betala logis för ännu en natt, och kan först på tredje dagen återresa. Är det då tänkbart, att han för den ersättning, som nu består, eller för dessa tre dagar fyra kronor och femtio öre, skall i dessa dyra tider kunna erhålla både mat och logis? Härtill kommer, att långt före detta är erkänt, att denna vittnesersättning afser ersättning icke blott för mat och logis, utan äfven för tidspillan, och då borde det väl vara tydligt, att den ersättning, som nu är stadgad, är i åtskilliga fall alldeles otillräcklig. Jag säger *i åtskilliga fall*, ty helt visst gifvas andra, då den kan vara fullt tillräcklig, och därför har jag också föreslagit vittnesersättningen till *högst* tre kronor.

Men jag har äfven föreställt mig, att det skulle vara i statens eget intresse, att det gäfves en möjlighet att något höja den nu stadgade ersättningen åt vittnen. Ty det kan väl icke vara alldeles likgiltigt för staten, om en person, hvilken är kallad till vittne i ett mål, inställer sig eller icke, eller om han håller sig undan, så att han icke kan med vittneskallelse anträffas. Jag kan af egen erfarenhet anföra ett exempel, så mycket mera anmärk-

Om ändring i lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål.

(Forts.)

Om ändring i
lagen angä-
ende ersätt-
ning af all-
männa medel
till vittnen i
brottmål.

(Forts.)

ningsvärdt, som det mål, hvilket det gäller, genom vittnens uteblifvande fick en helt annan utgång, än den man väntat. Det var i Vester-Dalarna, hvarest ett jagtmål länge hade pågått och till och med dragits under Kongl. Maj:ts pröfning. På grund af tillåtelse från högsta domstolen skulle målet å nyo företagas för afhörande af vittnen. Dessa hade sig väl bekant, när målet skulle komma före, men de höllo sig undan och uteblefvo. En kort tid derefter träffade jag ett af vittnena och frågade om anledningen till deras uteblifvande. Denne svarade: jo, vi bodde så och så många mil från tingsstället och skulle gått miste om en betydlig arbetsförtjenst samt dessutom fått vidkännas kostnader för den långa resan till tinget. Det ena med det andra skulle hafva tillskyndat oss en förlust af 18 till 20 kronor, och det kunde väl icke härads höfdingen begära, att vi skulle underkasta oss.

Af dessa skäl synes det mig, som den af mig föreslagna obetydliga förändringen icke skulle vara så alldeles omöjlig att acceptera, utan snarare borde kunna anses såsom ett steg i den rätta riktningen, allra helst under närvarande tid, då allting är så fördyradt. Jag vågar därför vördsamt hemställa om bifall till min reservation.

Herr Hasselrot: Det är nog så, fastän den siste talaren icke vill medgifva det, att vittnespligten bör anses såsom en medborgerlig pligt, och den ersättning, som staten har bestämt sig för att lemna för fullgörande af denna allmänt medborgerliga skyldighet, har uttryckligen blifvit satt så låg, för att den skulle vara en ersättning, endast afsedd att betrygga *mindre bemedlade* personer mot ekonomisk förlust. Detta framgår icke blott af det ringa dagtraktamentet, högst en krona femtio öre, utan äfven af den omständigheten, att reseersättning består endast efter tredje klass på jernväg samt billigaste plats på ångbåt, hvilket åter gör, att mången, som ej vill låta sig nöja med att färdas så anspråkslöst, får för en resa i vittnesärende vidkännas ekonomisk förlust; detta kan nu ej hjälpas. Denna låga ersättning förekommer för öfrigt endast i sådana fall, då staten för ett måls utförande är i behof af denna hjälp, och jag vågar påstå, med tanken på våra mindre bemedlade, att en krona femtio öre torde i de allra flesta fall vara en fullt tillräcklig godtgörelse. Den siste talaren tog fram ett exempel på, huruledes en person, hvilken, boende sex mil från tingsstället, blir kallad till vittne och nödgas för resa till och från tingsstället samt uppehållet derstädes tillsätta tre dagar, för hvilka han då icke skulle hafva någon annan ersättning än det till fyra kronor femtio öre uppgående dagtraktamentet. Men skjutsersättningen för dessa sex mil lär i de flesta fall väl kunna bereda honom något öfverskott, han underlåter nog icke att på billigaste sätt styra härmed, färdas t. ex. tillsammans med en granne eller ackorderar om sin resa på fördelaktigaste vis,

så att i det fall, som åberopades, torde nog personen i fråga vid hemkomsten från sin vittnesresa hafva en sparad slant i behåll. Långt ifrån ogerna se tvärtom de flesta ganska gerna, att de blifva åberopade som vittnen för att göra sig en liten inkomst.

Jag tror sålunda, att den föreslagna förhöjningen i ytterligt få fall är af behovet påkallad, men att den deremot i många fall skulle komma att missbrukas, i ty att man gerna skulle vilja, äfven då det kanske icke behöfdes, utbetala denna högre vittnesersättning af tre kronor.

Jag tillåter mig därför att yrka bifall till lagutskottets hemställan.

Herr Rudebeck: Af olika åsigt med lagutskottets ärade ordförande i fråga om den föreslagna förhöjningen i ersättning åt vittnen, anhåller jag att särskildt få taga fasta på hans yttrande, att det är egentligen de obemedlade, som saken gäller. Just ur den synpunkten synes mig en förändring vara önskelig, på det att de icke skola gå i mistning om sin arbetsförtjenst, därför att de inkallas att vittna utan att få skäligen ersättning. Det kan visserligen hända, såsom lagutskottets ordförande sade, att vittnen stundom kunna hafva något öfverskott på den ersättning för skjuts till och från tingsstället, som de bekomma, men detta är ingalunda regel. I de fall, då vittnen rest med ångbåt eller jernväg, uppkommer ej öfverskott på reseersättningen, och billigheten kräfver ofta, att vittnet för en förlorad arbetsdag erhåller mer än 1 krona 50 öre, som nu är det högsta dagtraktamente. Dessutom ligger det ju i domarens skön enligt herr af Ekenstams reservation att bestämma vittnesersättningen; den skulle icke alltid utgå med tre kronor, utan med *högst* tre kronor, beroende af sig företeende omständigheter i hvarje särskildt fall.

Reservanten anförde ett exempel på, hurusom ett vittne undandragit sig sin vittnespligt för att undgå pekuniär uppoffring, och för min del får jag säga, att min egen erfarenhet vitsordar tillvaron af dylikt fall. Äfven anser jag, att det jemväl från det allmännas sida måste anses vara ett önskemål, att vittnespligten göres så litet betungande som möjligt, d. v. s. åtminstone icke så onerös, att den föranleder till verkliga ekonomiska uppoffringar. Dessutom förefaller det mig ej heller riktigt eller staten värdigt, att, då enskilda personer äro skyldiga att ersätta de af dem inkallade vittnen med belopp, som motsvara vittnenas verkliga kostnader, staten lemnar en så ringa vittnesersättning som en krona femtio öre. Jag finner detta hvarken rätt eller billigt.

Mig synas så goda skäl tala för reservationen, att jag för min del anhåller att få yrka bifall till densamma.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr vice talmannen, som för en stund öfvertagit ledningen af kammarens

Om ändring i lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål.

(Forts.)

förhandlingar, i enlighet med de yrkanden, som under öfverläggningen förekommit, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt samt vidare derpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet afgifna reservation; och förklarade herr vice talmannen sig finna den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 16, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan och bifalles det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet afgifna reservation.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 34;

Nej — 54.

Om revision af förordningen angående stämpelafgiften.

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 28 sistlidne februari och den 2 innevarande mars bordlagda betänkande n:o 9, i anledning af väckt motion om revision af förordningen angående stämpelafgiften.

Herr af Burén: Gent emot vår ärade ordförandes i bevillningsutskottets stora juridiska erfarenhet är det helt naturligt, att jag icke kunnat få utskottet med mig i min önskan om en revision rörande sättet för arfsskattens beräkning. Förgäfves har jag inom utskottet sökt visa, att den nuvarande stämpelförordningen brister i klarhet, tydlighet och otvetydighet, egenskaper, som man har rätt att fordra af en skattelag. Förgäfves har jag sökt påvisa de svårigheter, som vår aktade domarekår har att öfvervinna vid tillämpning af stämpelförordningen. Förgäfves har jag betonat obilligheten deraf, att man måste skaffa stora summor för att betala en stämpelskatt, som sedan efter utredning befinnes icke hafva behöft betalas, utan måste återgåldas. Förgäfves har

jag åberopat de betänkligheter, som uttalades mot förordningen, då den beslöts år 1894. Och förgäfves har jag refererat till den debatt, som förlidet år fördes här i kammaren i denna sak.

Svårigheterna, obilligheterna och oegentligheterna behöfver jag icke upprepa för herrarne, ty de äro säkerligen ännu i ganska friskt minne från förra årets debatt. Men icke nog härmed, stämpelförordningen är äfven mycket ofullständig. Såsom bevis härpå vill jag anföra följande. I den kongl. förordning, der oäkta barn tillerkännes arfsrätt efter moder, som antecknat det såsom sitt barn, sättes begreppet »oäkta barn» mot »bröstarfvinge». Stämpelförordningens stadgande om stämpelbeläggning å arf eller testamente till bröstarfvinge kan därför ej gälla oäkta barn.

Men då de ej heller kunna betraktas såsom fjermare arfvingar, saknas således bestämmelse om, huru stämpel bör åsättas arf eller testamente till oäkta barn. — Då makar genom inbördes testamente förordnat, att den längst lefvande skall sitta i orubbadt bo och efter jemväl dennes död boets egendom tillfalla viss eller vissa personer, hafva tre olika metoder för stämpelbeläggnings af den först aflidnes andel gjort sig gällande. Än har man uträknat kapitalvärdet vid den först aflidnes död af den årliga afkomsten af dylik andel under den efterlevandes lifstid och derefter beräknat stämpel å detta värde samt lemnat återstoden af andelen stämpelfri. An har man, jemte det stämpelbeläggning såsom i nyssnämnda fall skett, stämpelbelagt äfven återstoden af andelen, såsom om återstoden redan vid den först aflidnes död med eganderätt tillkommit dem, som vid den andre makens död skolat bekomma andelen. Än har man slutligen stämpelbelagt hela den först aflidnes andel, såsom om den med eganderätt tillfallit den efterlevande. Hvilkendera af de tre metoderna öfverensstämmer med lagstiftarens mening, är svårt att utleta. Den första metoden har genom ett Kongl. Maj:ts utslag den 10 september 1897 blifvit förklarad för den rigtiga. Men ett annat Kongl. Maj:ts utslag af den 11 maj 1898 synes utvisa, att den tredje metoden är den rätta. Äfven här erfordras förändringar. Slutligen har ovisshet yppats, huruvida, då den tredje metoden tillämpats, stämpelbeläggning vid den sist aflidne makens död skall för den andres andel ske efter A) 1) och 2) eller A) 3) *i den händelse*, att de, som efter båda makarnes död erhålla denna andel, äro i skyldskap med den först aflidne, men ej med den längst lefvande.

Det vill sålunda synas mig, som om tiden vore inne att verkställa en revision, och jag vill betona, att det här icke är fråga om en nedsättning af stämpelskatten för arf, utan att här är fråga endast om sättet för arfsskattens beräkning. Under sådana förhållanden anhåller jag, herr vice talman, att få yrka, att Första Kammaren för sin del måtte besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om revision af gällande stämpelförordnings bestämmelser rörande sättet för arfsskattens beräkning.

Om revision af förordningen angående stämpelavgiften.
(Forts.)

Om revision
af förordnin-
gen angående
stämpel-
afgiften.
(Forts.)

Herr Cavalli: Det är ganska egendomligt att finna, såväl då man hör den siste ärade talaren som då man genomläser hans reservation, att han i sina uttalanden endast hänför sig till en enda art af stämpelskatt, nemligen arfsskatt; men om herrarne behaga taga del af motionen, så torde herrarne finna, att den rör sig om någonting helt annat. Motionären har påyrkat en revision af stämpelförordningen i dess helhet och dervid föreslagit en skatteminskning i fråga om obligations-, intecknings- och andra »skuld»-stämplar, men deremot en förhöjning af stämplatne å depositionsbevis och sparkasserörelse samt ny stämpel å aktiebref. Det är hvad motionären föreslår. I sin ganska vidlyftiga motion — den är på en 5 å 6 sidor — vidrör han visserligen äfven arfsskatten, men det gör han i en mellanmening på knappt 4 rader, så lydande: »Då arfsskatten antogs, uttalades också många invändningar mot beräkningssättet, och vid fjorårets öfverläggningar inom Första Kammaren framfördes önskingar om revision från mycket framstående håll.» Ja, mina herrar, så säger motionären. Hvad han egentligen vill, är en förändring i affärsstämplarne, om det tillåtes mig att begagna ett sådant uttryck; och hvad han säger om arfsskatten är endast en mellanmening. Nu vill jag ju icke bestrida, att, då ett sådant förslag blifvit väckt, en ledamot af utskottet kan, såsom den siste ärade talaren, reservera sig och äfven få proposition på sitt yrkande; men icke har det varit motionärens syfte med motionen. Det synes mig, som om det yrkande, som den siste ärade talaren gjort, borde hafva föregåtts af en helt annan utredning; och jag kan icke finna någon annan anledning till detta yrkande än den, att det tyckes vara den siste ärade talarens »*præterea censeo*»: hvad som än föreslås i fråga om stämpelförordningen, så för han talet på arfsskatten.

Då hittills ingen yttrat sig mot sjelfva utskottets förslag i öfrigt, tror jag det vara från min sida temligen öfverflödigt att ingå i någon närmare granskning af motionen, om hvilken annars skulle kunna vara ganska mycket att säga.

Ar det så, som den siste ärade talaren nyss från denna plats sade, att han icke önskade någon nedsättning i arfsskatten eller någon förändring i grunderna för dess utgående, så skall från min sida — om jag för öfrigt hade någon magt i detta afseende — icke läggas något hinder för en »öfverarbetning» af de härom nu gällande bestämmelserna i syfte att undanrödja de stöttestenar, som der kunna finnas; men detta är något helt annat än det, hvarom tillförene i allmänhet varit tal, och min uppfattning af diskussionen i utskottet är den, att man nog vill komma åt förordningen i andra delar än de formella. Då utskottet behandlade den föreliggande motionen, har utskottet, som temligen fullständigt upptagit till bemötande hvad motionären föreslagit, bjudit ganska goda motskäl mot hans påståenden. Jag förmodar, att om dessa formella betänkligheter, hvarom den siste talaren ordade, verk-

ligen utgöra en så stor anledning till revision, så kan regeringen föranstalta om en sådan. Men jag påstår bestämdt, att på grund af denna motion finnes ingen anledning till det yrkande, som den siste talaren gjorde, och jag hemställer därför om bifall till utskottets hemställan i dess föreliggande betänkande.

(Om revision af förordningen angående stämpelafgiften.)
(Forts.)

Efter hämed slutad öfverläggning yttrade herr vice talmannen, att beträffande förevarande betänkande yrkats, dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels ock, af herr af *Burén*, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om revision af gällande stämpelförordnings bestämmelser rörande sättet för arfskattens beräkning.

Härefter gjorde herr vice talmannen proposition jemlikt dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande n:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan och bifalles herr af *Buréns* under öfverläggningen framställda yrkande.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 57;

Nej — 28.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 28 nästlidne februari och den 2 innevarande mars bordlagda utlåtanden:

n:o 17, i anledning af väckta motioner om ändring i 117 § skiftesstadgan,

n:o 18, i anledning af väckt motion angående tillägg till § 17 i förordningen om kommunalstyrelse på landet, och

n:o 19, i anledning af väckt motion angående ändrad lydelse af § 36 i förordningen om landsting,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, denna dag aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående pensioner å allmänna indragningsstaten för två af tjenstepersonalen vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm;

2:o) angående pension å allmänna indragningsstaten åt förre arbetaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad August Johansson;

3:o) angående pension å allmänna indragningsstaten åt regementsveterinären vid lifregementets dragoner C. E. Edlings enka;

4:o) angående gevärshandverkaren C. H. Blomstrands pensionsrätt;

5:o) angående beviljande af anslag för en hamnanläggning vid Hanö fiskeläge i Mjellby socken af Blekinge län;

6:o) angående inköp af mark för nya bangårdsanordningar i i Stockholm; och

7:o) angående anvisande af medel till hydrografisk-biologiska undersökningar af de Sverige omgifvande hafven.

Föredrogos och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, under sammanträdet aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag om rätt till jagt, till lag om ändrad lydelse af 24 kap. 13 § strafflagen och till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd den 25 april 1889;

2:o) med förslag till lag med vissa bestämmelser om elektriska ledningar; och

3:o) med förslag till lag om rätt domstol i mål angående jordegares rätt öfver vattnet å hans grund.

Justerades sex protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärenden skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 1,32 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Tisdagen den 6 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Herr statsrådet grefve *Wachtmeister* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående beviljande af pension å allmänna indragningsstaten åt portvakten i utrikesministerhotellet Anders Andersson;

2:o) angående låneunderstöd för anläggning af jernväg från Borås till Alfvesta;

3:o) angående öfverlåtande på Svegs kommun af kronans rätt till ett vid afvittringen inom Svegs socken åt socknemännen till kyrkostallar afsatt område; samt

4:o) med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge.

Justerades protokollet för den 27 nästlidne månad.

Anmälades och bordlades lagutskottets utlåtanden:

n:o 21, i anledning af väckt motion angående ändring af § 51 i förordningen om kommunalstyrelse på landet; och

n:o 22, i anledning af väckt motion angående ändrad lydelse af § 33 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, under sammanträdet aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående beviljande af pension å allmänna indragningsstaten åt portvakten i utrikesministerhotellet Anders Andersson;

2:o) angående låneunderstöd för anläggning af jernväg från Borås till Alfvesta; och

3:o) angående öfverlåtande på Svegs kommun af kronans rätt till ett vid afvittringen inom Svegs socken åt socknemännen till kyrkostallar afsatt område.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran bevillningsutskottets den 3 innevarande månad bordlagda betänkanden n:is 10—15 äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtande n:o 20.

Justerades två protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att lagutskottets utlåtanden n:is 21 och 22 skulle sättas främst bland utskotts-
betänkandena på föredragningslistan till morgondagens sammantråde.

Kammarens åtskildes kl. 2,57 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.
